

คำนำ

เอกสารแผนการสอน 200 วันนี้ เป็นความตั้งใจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะช่วยคุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการจัดการเรียนการสอน ในโอกาสที่ปีการศึกษา 2555 เป็นปีที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคนจะมีเครื่องมือช่วยการเรียนรู้คือ แท็บเล็ต (Tablet) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการเตรียมการหลายประการ ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนได้มีการจัดทำเอกสารที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ด้วยการสนับสนุนเอกสารส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 11 รายการ ส่วนหนึ่งที่ถือเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน คือ เอกสารแผนการสอน 200 วัน ที่มีการจัดทำเป็น 2 เล่ม สำหรับภาคเรียนต้น และภาคเรียนปลาย

เอกสารนี้เกิดขึ้นจากการประมวลความรู้ประสบการณ์ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based learning: BBL) การสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นการคิดโดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นสื่อนำมาใช้ในแผนการสอนชุดนี้ นอกจากนี้ยังได้มีการบูรณาการแนวคิดหลักการหลายประการที่แต่เดิมเป็นโครงการแยกย่อยกระจัดกระจายอยู่ในสำนักต่าง ๆ นำมาหลอมรวมในแผนการสอนนี้ด้วย รวมทั้งได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสาขาในการตรวจสอบและให้คำแนะนำเพิ่มเติม ซึ่งนับว่าเป็นเอกสารที่มีคุณภาพจากใจของครูผู้สอน จากคณะทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ไปสู่ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน

ขอขอบคุณ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมให้เอกสารฉบับนี้สำเร็จลงได้ตามเป้าหมาย ภายในเวลาอันจำกัด และหวังว่าเอกสารนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และใช้แท็บเล็ตเป็นสื่อได้ประสบความสำเร็จ นำไปสู่เป้าหมายคือผู้เรียนมีคุณภาพได้ตามที่มุ่งหวังทุกประการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

เนื้อหา

หน้า

คำนำ			ก
สารบัญ			ข
คำชี้แจง			ค
เส้นทางการจัดการเรียนรู้ของครูตามแผนการสอน 200 วัน			1
กรอบแนวคิดแผนการสอน 200 วัน			2
ตารางชีวิต			3
บทนำกิจกรรมต่าง ๆ			4
กำหนดการสอน			5
แผนการสอน			25
สัปดาห์ที่ 21 แผนการสอนวันที่	101-105		27
สัปดาห์ที่ 22 แผนการสอนวันที่	106-110		67
สัปดาห์ที่ 23 แผนการสอนวันที่	111-115		109
สัปดาห์ที่ 24 แผนการสอนวันที่	116-120		145
สัปดาห์ที่ 25 แผนการสอนวันที่	121-125		187
สัปดาห์ที่ 26 แผนการสอนวันที่	126-130		229
สัปดาห์ที่ 27 แผนการสอนวันที่	131-135		275
สัปดาห์ที่ 28 แผนการสอนวันที่	136-140		319
สัปดาห์ที่ 29 แผนการสอนวันที่	141-145		361
สัปดาห์ที่ 30 แผนการสอนวันที่	146-150		405
สัปดาห์ที่ 31 แผนการสอนวันที่	151-155		447
สัปดาห์ที่ 32 แผนการสอนวันที่	156-160		497
สัปดาห์ที่ 33 แผนการสอนวันที่	161-165		537
สัปดาห์ที่ 34 แผนการสอนวันที่	166-170		577
สัปดาห์ที่ 35 แผนการสอนวันที่	171-175		633
สัปดาห์ที่ 36 แผนการสอนวันที่	176-180		679
สัปดาห์ที่ 37 แผนการสอนวันที่	181-185		717
สัปดาห์ที่ 38 แผนการสอนวันที่	186-190		759
สัปดาห์ที่ 39 แผนการสอนวันที่	191-195		767
สัปดาห์ที่ 40 แผนการสอนวันที่	191-200		775
บรรณานุกรม			781

คำชี้แจง

ภาพรวมของ “แผนการสอน 200 วัน”

1. เอกสาร “แผนการสอน 200 วัน” นี้ ใช้เป็นเอกสารประกอบการอบรมครู ในกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร ตามโครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย และเพื่อให้ครูใช้เป็น “แนวทางหรือตัวอย่างการจัดการเรียนรู้” สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2. ชื่อนั้นสำคัญไฉน.....ชื่อเอกสาร คือ “แผนการสอน 200 วัน” แต่โดยโครงสร้าง องค์ประกอบรายละเอียดและการทำหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบ...ทุกองค์ประกอบล้วนมีความหมายเหมือนกันกับเอกสารทั่วไปที่เรียกชื่อว่า “แผนการจัดการเรียนรู้”

3. เป้าหมายการเรียนรู้ตาม “แผนการสอน 200 วัน” นี้ คือ “ตัวชี้วัด” ตามมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ใน “แผนการสอน 200 วัน” นี้ ผ่านการตกผลึกจากประสบการณ์สอนจริงจากครูผู้สอนชั้น ป.1 มารอบแล้วรอบเล่า เป็นครูผู้สอนชั้น ป.1 ในห้องเรียนของโรงเรียนหลายแบบ ทั้งโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่นิยมขนาดใหญ่ที่อยู่ในเมือง โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งที่ตั้งอยู่ กึ่งเมืองกึ่งชนบท และโรงเรียนที่อยู่ในบริบทแบบชนบททั่ว ๆ ไปทั่วทุกภูมิภาคกว่า 40 โรงเรียนเวลาที่จะใช้สอนตาม “แผนการสอน 200 วัน” นี้ทั้งหมด 1 ปีการศึกษา หรือ 200 วัน และหากคิดเป็นสัปดาห์ ได้จำนวน 40 สัปดาห์ ใน 1 ภาคเรียน จึงมีเวลาเรียนอยู่ 20 สัปดาห์

5. กระบวนการจัดทำแผนการสอน 200 วันนี้ เริ่มต้นกระบวนการจากการวิเคราะห์พัฒนาการนักเรียนชั้น ป.1 ในทุกมิติ ได้แก่

- 1) มิติการพัฒนาเพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต
- 2) มิติการพัฒนาความสามารถพื้นฐานสำหรับเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประกอบด้วย

ความสามารถทางภาษาไทยและคณิตศาสตร์ เป็นต้น แล้วจึงนำเส้นพัฒนาการนี้มาพิจารณาจัดทำเป็นกำหนดการสอน ต่อเนื่องตลอดแนวอย่างเป็นลำดับตามพัฒนาการเด็ก ป.1 และสอดคล้องตามเป้าหมายการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

6. สัปดาห์ที่ 1-2 เป็นช่วงเวลาการจัดกิจกรรม การต้อนรับสู่ห้องเรียนใหม่อย่างอบอุ่น เพื่อให้นักเรียนได้คลายความเครียด ความกังวลต่างๆ มีความรู้สึกว่าการปลอดภัย มั่นใจและพร้อมปรับตัว อยู่กับห้องเรียนใหม่ได้ ส่วนสัปดาห์ที่ 3-4 จะเป็นช่วงของการเตรียมความพร้อมพื้นฐานสำหรับการตั้งต้นเรียนรู้ทั้งภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ระเบียบวินัย กฎกติกาการอยู่ร่วมกันและอื่น ๆ เป็นต้น

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้ในแผนการสอน 200 วันนี้ เน้นความสอดคล้องกับความสนใจ วุฒิภาวะ อารมณ์ชาติการเรียนรู้ ของเด็กวัย 6 – 8 ขวบ คือเน้นกิจกรรมที่มีการท้าทายให้เผชิญปัญหา และได้ค้นพบหลักการ ได้ลงมือแก้ไข หรือคลี่คลายปัญหานั้นด้วยตนเอง เป็น รูปแบบการจัดกิจกรรม ที่ได้เคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลา นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยวงจรที่มีจังหวะการฝึกฝนทำซ้ำๆ เพื่อนำสู่การสร้างนิสัยต่อไป เช่น นิสัยในการใช้สิ่งของและทรัพยากร เช่น ดินสอ สมุด ไฟฟ้า น้ำประปาอย่างประหยัดและคุ้มค่า นิสัยการอ่าน นิสัยการตรวจสอบทบทวนตนเองเสมอ การรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ด้วยความตั้งใจ การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างได้ฝึก

สร้างกติกาและปฏิบัติตัวอย่างเคารพต่อกติกา อุดหนุนและเผชิญกับปัญหาจนบรรลุผล มีเหตุผล และหาทางออกจากปัญหาได้อย่างมีเหตุผล หลากหลายวิธี เป็นต้น

การนำ “แผนการสอน 200 วัน” สู่อการใช้จริงในห้องเรียน

1. เวลาเรียนใน “แผนการสอน 200 วัน” นี้ได้จัดไว้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับเวลาเรียนชั้นต่ำตามโครงสร้าง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ใช้เวลา 1,000 ชั่วโมง เป็นต้น

2. หน่วยการเรียนรู้ตามแผนนี้ ได้พิจารณาจัดวางไว้ตามลำดับความสำคัญของหลักการ ความเหมาะสมของลักษณะกิจกรรม กับวุฒิภาวะของนักเรียนชั้น ป.1 ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง แต่มีความยืดหยุ่นสำหรับ การนำสู่การใช้จริงในห้องเรียนคือครูสามารถปรับ เคลื่อน ขยายเวลาทำกิจกรรมได้ตามความเหมาะสมกับสภาพ และบริบทของห้องเรียน/นักเรียนของตนเอง เช่น สัปดาห์การเตรียมความพร้อม 2 สัปดาห์แรกอาจปรับขยาย เวลาเพิ่มขึ้นเป็น 3-4 สัปดาห์ได้ เป็นต้น

3. หน่วยการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 หากจัดการเรียนรู้ได้ยังไม่ครบ สามารถดำเนินการต่อเนื่อง ในภาคเรียนที่ 2 ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมให้รอบด้านและเป็นไปได้จริง การเรียนรู้ ในภาคเช้า เน้นภาษาไทยและคณิตศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ใน 2 กลุ่มสาระนี้ได้จัดวางไว้ให้เป็นลำดับ ต่อเนื่องเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อกันและเป็นระบบ ทั้งด้านหลักการสำคัญได้แก่ ความคิดรวบยอดทางหลักภาษา การใช้ภาษา และกระบวนการ ฝึกฝนทักษะสำคัญต่าง ๆ เช่น ภาษาไทยจะเริ่มต้นการเรียนรู้จาก สระเดี่ยวเสียงยาวก่อน จากนั้นจึงจะไปเรียนรู้สระเสียงสั้นและสระประสมหรือความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ในเบื้องต้น เริ่มเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงความรู้ลึกเชิงจำนวน เห็นการเกิดของจำนวน/รูปแบบการเป็นจำนวน ซึ่งด้วยสถานการณ์ปัญหา สื่อและกิจกรรม จะนำนักเรียนให้เห็นหลักการดังกล่าวด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังเห็นการสลับที่ของตัวเลขในจำนวนต่าง ๆ ด้วย พร้อมทั้งนักเรียนจะได้เห็นความแตกต่างของจำนวนในลักษณะการเพิ่มขึ้น การลดลง จากนั้นจึงนำไปสู่การเข้าใจถึงความหมายของการบวกและการลบ รวมทั้งเรียนรู้ที่จะใช้สื่อถึงรูปธรรม แสดงแทน ความหมายของจำนวน ก่อนที่จะเชื่อมโยงสู่การเขียนแสดงโดยสัญลักษณ์ต่อไปเป็นต้น ดังนั้น การนำหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ตาม “แผนการสอน 200 วัน” ไปใช้ จึงควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ไม่ควรเลือกใช้หรือสลับไขว้หน่วยการเรียนรู้ สำหรับหน่วยการเรียนรู้บูรณาการในภาคบ่ายของแต่ละวัน ได้จัดไว้โดยเน้นความสอดคล้อง กับวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียน ในแต่ละช่วงเวลา/ฤดูกาลต่าง ๆ ครูอาจปรับเปลี่ยนใช้หน่วยการเรียนรู้อื่น ที่น่าสนใจหรือสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะแห่ง/หรือบริบทของโรงเรียน/ชุมชนตนเองมากกว่าได้

4. ในแต่ละแผนการสอนได้นำเสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมหลักๆ ไว้ให้ ครูผู้สอนสามารถเพิ่มเติมรายละเอียดและปรับบรรยายการศึกษาเรียนรู้ให้สมบูรณ์ เหมาะสมกับบริบทของห้องเรียน/นักเรียน มากยิ่ง ขึ้นได้

5. สื่อการเรียนรู้ ในแผนการสอนจะปรากฏรายละเอียดหรือตัวอย่างอยู่ในภาคผนวกเสมอ ครูสามารถศึกษาแล้วเตรียมการก่อนสอนจริงโดยการนำมาขยายขนาดให้เหมาะสม หรือผลิตซ้ำให้มีจำนวนมากพอสำหรับจัดกิจกรรมได้เลย อย่างไรก็ตามสื่อการเรียนรู้ที่ให้นี้เป็นเพียงตัวอย่างเชิงแนวคิดในการเลือกใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความคิดรวบยอด หลักการของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการสอนเท่านั้น ครูสามารถเทียบเคียงเลือกใช้หรือจัดทำเป็นสื่อที่ให้ความคิดรวบยอดหรือหลักการเดียวกัน เพิ่มเติมจากแหล่งอื่น ๆ ด้วยตนเองได้

- สำหรับสื่อ Learning Object ที่บรรจุไว้ในแท็บเล็ต จำนวนกว่า 300 เรื่องนั้น ครูสามารถเลือกใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้แต่ละครั้ง/แต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยวิธีใช้ ในหลายรูปแบบ เช่น

- 1) ใช้เป็นสื่อนำเข้าสู่เนื้อหาการเรียนรู้หลัก
- 2) ใช้เป็นสื่อในการค้นคว้าเพิ่มเติมระหว่างเรียนรู้
- 3) ใช้ทบทวน ฝึกฝนเพิ่มเติมหลังการเรียนรู้ เป็นต้น

ในที่นี้ได้นำเสนอไว้เป็นตัวอย่างว่าสไลด์ที่ใดจะใช้ LO ได้บ้าง ซึ่งครูสามารถปรับ/เลือกใช้ให้เหมาะสม

6. การเตรียมความเข้าใจในวิธีสอนตาม “แผนการสอน 200 วัน” ก่อนนำไปใช้สอนจริง นอกจากการ ศึกษาความรู้เบื้องต้นจากเอกสาร “ความรู้คู่ครู” แล้ว สำหรับครูภาษาไทยอาจเตรียมศึกษาความเข้าใจเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ที่สอดคล้องตามพัฒนาการสมอง (BBL : Brain-based Learning) ส่วนครู ผู้สอนคณิตศาสตร์ อาจเตรียมศึกษาความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอน ที่เน้นการคิด กระบวนการแก้ปัญหา(Problem Solving) รวมทั้งอาจจะปรับบทบาทตนเองใหม่ จากครูที่เน้นการสอน โดยการบอกหรืออธิบายความรู้ ไปเป็นผู้จัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ฝึกเผชิญปัญหาและค้นพบ วิธีแก้ปัญหาค้นพบหลักการ ความคิดรวบยอดด้วยตนเอง และปรับตนเองไปเป็นผู้จัดการเรียนรู้ ร่วมเรียนรู้กับนักเรียน เป็นผู้คอยกระตุ้นท้าทายเด็ก ให้เด็กกล้าคิด คิดได้หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้สื่อสารอธิบายวิธีคิดพร้อมบอกเหตุผล และทำบทบาทเป็นผู้สังเกตวิธีการเรียนรู้ ฟังแนวคิด นักเรียนและเฝ้ามองการเปลี่ยนแปลงเชิงทักษะความเข้าใจใน หลักการต่าง ๆ และ บันทึก รวบรวมเป็นข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ เด็กรายบุคคล รายกลุ่ม ไว้อย่างเป็นระบบ

7. การวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนการสอน โรงเรียนอาจนำแผนการ สอน 200 วัน ไปใช้ในฐานะเป็นแผนจัดการเรียนรู้ตั้งต้น มีการวิจัยและพัฒนาคุณภาพแผนการสอนนี้ไปพร้อม ๆ กับ การเรียนการสอนชั้น ป.1 หรือทดลองใช้โดยมีความร่วมมือกันระหว่างคณะครูในโรงเรียน ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ/ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ผู้รู้และบุคคลอื่นๆ นำ “แผนการสอน 200 วัน” ไปใช้ และรวบรวมผลมาใช้ พัฒนาปรับปรุงการ จัดการเรียนรู้ในแต่ละวันให้มีคุณภาพเพิ่มพูนปรับปรุงแผนการสอนนี้ให้เกิดคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

8. ก่อนนำ “แผนการสอน 200 วัน” ไปใช้สิ่งที่ควรศึกษาจนเข้าใจได้แก่

- คำนำ คำชี้แจง ของเอกสาร
- บทนำ ทุกหัวข้อให้ละเอียดและเข้าใจจนครบถ้วนตั้งแต่ข้อ 1-7
- หากยังมีข้อสงสัยใดๆ ในคำเฉพาะบางคำหรือต้องการแหล่งอ้างอิงค้นคว้าเพิ่มเติมก็ศึกษาเพิ่มเติม

ได้ในภาคผนวกและจากเอกสาร “ความรู้คู่ครู”